

Walter Wiesław Gołębiewski

Obchody 400-lecia obecności Polaków w Ameryce Północnej : konferencja naukowa w Warszawie 7-8 listopad 2008 r.

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 15/2, 221-224

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WALTER WIESŁAW GOŁĘBIEWSKI

OBCHODY 400-LECIA OBECNOŚCI POLAKÓW W AMERYCE PÓŁNOCNEJ – KONFERENCJA NAUKOWA W WARSZAWIE 7-8 LISTOPAD 2008R.

W 2008 roku obchodziliśmy 400-lecie obecności Polaków w Ameryce Północnej. Centralne uroczystości tych obchodów odbyły się 1 października br. w historycznej osadzie Jamestown (Wirginia) oraz - kilka dni później - w Chicago. Głównymi ich organizatorami obchodów był Związek Narodowy Polski oraz Kongres Polonii Amerykańskiej, o czym szeroko informowała prasa polonijna (*Dziennik Związkowy, Zgoda, Świat Polonii*).

Po obchodach w Ameryce Północnej przyszedł czas na Warszawę. W dniach 7-8 listopada 2008 r. w warszawskim Muzeum Wychodźstwa w Łazienkach Królewskich pod honorowym patronatem Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego odbyła się naukowa konferencja p.n. "Polacy w Ameryce Północnej – 400lecie", zorganizowana przez Światową Radę Badań nad Polonią, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz Muzeum Wychodźstwa – Łazienki Królewskie.

Program międzynarodowej konferencji był bardzo bogaty. Uczestniczyli w niej reprezentanci polskiego MON, MKiDzN, IPN, działacze ŚRBnP, wydawcy, studenci interesujący się polską emigracją, a przede wszystkim kilkudziesięciu badaczy Polonii Ameryki Płn. z takich Uniwersytetów jak: Warszawski, Jagielloński, Gdański, Opolski, Rzeszowski, Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Adama Mickiewicza w Poznaniu, KUL w Lublinie, a także Politechniki Krakowskiej oraz innych uczelni i ośrodków, również z USA (np. z Uniwersytetu w Ohio - dr Maria Szonert-Binienda), z Kanady, z Białorusi, z Ukrainy. Obecna była również reprezentacja Liceum Polonii i Polaków Zagranicą z Augustowa.

Program konferencji obejmował w części oficjalnej wystąpienie przedstawiciela Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego. W jego zastępstwie list od Prezydenta Lecha Kaczyńskiego odczytał prof. Andrzej Stelmachowski, obecny doradca Prezydenta RP. Prezydent Lech Kaczyński przesłał najlepsze życzenia dla uczestników konferencji z okazji jubileuszu 400-lecia przybycia pierwszych Polaków na kontynent Ameryki Północnej. Podkreślił rolę Polonii Amerykańskiej w pomocy dla Kraju oraz wielkie znaczenie utrzymania polskiej tożsamości narodowej przez cztery stulecia na kontynencie Ameryki Północnej. W drugim dniu obrad konferencji urząd Prezydenta RP reprezentował premier Jan Olszewski.

Obecny na uroczystym otwarciu Konferencji Ambasador USA Victor Ashe podkreślił w swoim przemówieniu olbrzymi wkład Polaków w kształtowanie państwowości Stanów Zjednoczonych, od momentu powstania po dzień dzisiejszy. Mówił, że Amerykanie polskiego

pochodzenia zajmują wysokie pozycje w wielu kluczowych dziedzinach życia wykazując odwagę, przygotowanie i poświęcenie. Wyraził za to słowa podziękowania.

Ambasador Kanady, David Preston, zaznaczył w swoim wystąpieniu, że ponad 800.000 Kanadyjczyków polskiego pochodzenia żywotnie przyczynia się do rozwoju dynamicznego i wielokulturowego kanadyjskiego społeczeństwa. Prominentni Kanadyjczycy o polskich korzeniach, tacy jak Casimir Gzowski, poeta Waław Iwaniuk, czy pisarz Jarosław Abramow-Newerly, uczestniczyli w budowaniu i nadal przyczyniają się do rozwoju jakże bogatej i zróżnicowanej kanadyjskiej kultury, literatury i technologii.

Ambasador Stanów Zjednoczonych Meksyku Raphael Steger mówił m. in. o Kolonii Santa Rosa, w której Meksyk przyjął „tułacze dzieci” z Armii Andersa. Wiele z tych dzieci pozostało na stałe w Meksyku, weszło w tamtejsze społeczeństwo, ale nie zapominało o polskich korzeniach. Wielu na stałe osiadłych w Meksyku Polaków wpisało się trwałe w historię tego kraju. Miguel Wionczek był doradcą prezydenta Meksyku – Luisa Echeverrii. Elena Poniatowska, potomkini królewskiego rodu, należy do najbardziej znanych - w skali światowej - meksykańskich pisarek. Inż. Jerzy Skoryna kierował wieloma firmami przemysłowymi; dzisiaj jest aktywnym działaczem polonijnym.

Szkoda, że zabrakło wśród obecnych na sali przedstawiciela polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, by podziękować za ciepłe słowa ambasadorom krajów, w których nasi rodacy znaleźli schronienie i możliwość stworzenia godnego bytu.

Czesław Cywiński, prezes Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej mówił, jak to po II Wojnie Światowej polscy żołnierze AK oraz żołnierze armii Andersa, częstokroć właśnie po drugiej stronie Atlantyku znajdowali schronienie przed panoszącą się PRL-owską władzą. Mówił o niedawnej oficjalnej wizycie władz ŚŻŻAK w Chicago, o kontaktach z Kongresem Polonii Amerykańskiej, o wysiłku żołnierzy - weteranów AK po obu stronach Oceanu w odkłamywaniu najnowszej historii Polski.

Wystąpienie Prezesa ŚRBnP w części oficjalnej sprowadziło się do podkreślenia wartości kulturowych naszego Narodu, które pozwoliły na utrzymanie polskiej tożsamości narodowej przez cztery stulecia na kontynencie Ameryki Północnej. Podkreślił, że tylko w oparciu o takie narodowe wartości jak: język, wiara, ojczyzna, patriotyzm, nauka, kultura, dziedzictwo narodowe - można budować jedność, zrozumienie i zgodę narodową. Rzeczypospolita – nasza Ojczyzna nie jest ani lewicy, ani prawicy, ani partii środka, ale należy do Narodu Polskiego, a Polonia i Polacy Zagranicą są częścią tego Narodu. Potrzebujemy kontynuacji pracy Parlamentu RP i Rządu nad ustawami polonijnymi: ustawą o obywatelstwie polskim, repatriacji, ordynacji wyborczej wreszcie potrzebujemy przedstawicielstwa Polonii i Polaków Zagranicą w Parlamencie RP, na poziomie klubu parlamentarnego. Tego typu uroczyste konferencje, wygłoszone referaty oraz wnioski i dyskusje z nich płynące pokazują jak wiele jest jeszcze do zrobienia w dziedzinie porządkowania przeszłości po II wojnie światowej. Prezes ŚRBnP w swym wystąpieniu podziękował tym członkom komitetu organizacyjnego konferencji, którzy napracowali się najbardziej przygotowując konferencję, a mianowicie: prof. Wiesławowi Wysockiemu, prof. Barbarze Topolskiej, ks. prof. Bernardowi Kołodziejowi, mgr Ewie Wysga, red. Krystynie Woyśław, ks. dr Waldemarowi Glińskiemu, mgr Katarzynie Szrodz.

Obrazy Konferencji toczyły się w 3 sekcjach tematycznych:

SEKCJA I (moderator – prof. dr hab. Barbara Piechowiak Topolska): OD TRADYCJI IMIGRACYJNEJ DO WSPÓŁCZESNOŚCI, POLONIA A KRAJ; POLONIA A KRAJE OSIEDLENIA:

Referaty:

1. Dr Anna Śliz (Uniwersytet Opolski): *Etniczność i kulturowe transgresje. Kongres polonii kanadyjskiej w socjologicznej perspektywie.*
2. Prof. dr hab. Izabella Rusinowa (Uniwersytet Warszawski): *Wacław Kruska – zbieracz danych o Polonii przełomu XIX i XX w.*
3. Prof. dr hab. Marian M. Drozdowski (Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego): *Polonia Stanów Zjednoczonych Ameryki w walce o niepodległość Polski w latach 1910 - 1918.*
4. Dr Teresa Kaczorowska (Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusk): *Mieczysław Haiman – historyk Polonii Amerykańskiej.*
6. Prof. dr hab. Wiesława Piątkowska – Stepaniak (Uniwersytet Opolski): *Polscy dziennikarze emigranci w USA po II wojnie światowej na rzecz wolnej, demokratycznej Polski.*
7. Mgr Anna Popielarczyk – Pałęta, mgr Kacper Pałęga (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy): *Wybrane sposoby zachowania tożsamości narodowej Polonii kanadyjskiej. Rola jednostki w narodowym procesie identyfikacyjnym – Kazimierz Plater – Zyberk.*
8. Prof. dr hab. Anna Reczyńska (Uniwersytet Jagielloński): *Polska grupa etniczna w Kanadzie w świetle danych spisu ludności z roku 2006.*

SEKCJA II (moderator ks. prof. dr hab. Bernard Kołodziej, prof. UAM) RELIGIJNE ASPEKTY ŻYCIA POLAKÓW W AMERYCE PÓŁNOCNEJ Referaty:

1. Ks. prof. dr hab. Bernard Kołodziej (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu): *Początki duszpasterstwa polskiego w Ameryce Północnej.*
2. Ks. prof. dr hab. Mieczysław Ozorowski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie): *Powołanie polskiego seminarium w Orchard Lake.*
3. Prof. dr hab. Dorota Praszalowicz (Uniwersytet Jagielloński): *Rola żeńskich zakonów w życiu skupisk polonijnych w Stanach Zjednoczonych.*
4. Prof. dr hab. Kazimierz Dopierała (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy): *Powstanie Polskiego Kościoła Narodowego w USA.*
5. Mgr Wiktor Krzysztof Cygan (Mińsk Maz.): *Kapelani „Błękitnej Armii” – ośrodki werbunkowe i duszpasterstwo wojskowe.*
6. Mgr Piotr Anczewski (Warszawa): *Pomoc amerykańska dla Rady Opiekuńczej w pierwszych latach II wojny światowej*

SEKCJA III (moderator – prof. dr hab. Inż Zbigniew Piasek – Politechnika Krakowska): ORGANIZACJE POLONIJNE. KULTURA , NAUKA, GOSPODARKA W ŻYCIU POLAKÓW MIESZKAJĄCYCH W AMERYCE PÓŁNOCNEJ Referaty:

1. Mgr Walter Wiesław Gołębiwski (Światowa Rada Badań nad Polonią): *Związek Narodowy Polski (PNA) oraz Kongres Polonii Amerykańskiej (KPA) w życiu Polaków w Ameryce.*

2. Prof. dr hab. Zygmunt Sibiga (Uniwersytet Rzeszowski): *Zadania etniczne szkół polonijnych Stanów Zjednoczonych*.

3. Dr Maria Szonert – Binienda (USA): *Rozdźwięk między domem a szkołą w spojrzeniu na najnowszą historię Polski w środowisku Polonii Amerykańskiej*.

4. Dr Krzysztof Smolana (Archiwum Akt Nowych w Warszawie): *Polacy w życiu naukowo-kulturalnym i gospodarczym Meksyku*.

5. Prof. dr hab. Zbigniew Piasek (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki): *Geneza kooperacji z Polską organizacji technicznych w USA*.

6. Prof. dr hab. Stanisław Otok (Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie): *Firmy Polonii amerykańskiej na rynku polskim*.

7. Dr med. Wiesław Kukła, mgr Marian Miszczuk (Światowa Rada Badań nad Polonią): *Harcerska działalność wydawnicza w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w latach 1913 – 2007*.

W ramach każdej sekcji przedstawiono 6 - 8 referatów, niektóre z nich w formie skróconej. Obrady dwudniowe konferencji prowadził bardzo sprawnie prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki (UKSW). W wydawnictwie pokonferencyjnym, przygotowywanym aktualnie przez ŚRBnP i UKSW ukażą się one w pełnej formie. Wydawnictwo to ukaże się w styczniu 2009 r.

W dyskusji kończącej obrady konferencji Prezes ŚRBnP podziękował wszystkim uczestnikom za ich cenny udział oraz wkład w rozwój i poznawanie dziedzictwa Polonii amerykańskiej. Podkreślił, że od 350 lat mamy jako Naród najlepszą sytuację geopolityczną do budowania zgody i jedności. Tej sytuacji nie można zmarnować. Emigracja, niezależnie od powodów, jest swego rodzaju chorobą, ale jest to choroba nie tyle emigrantów, co Kraju, który się opuszcza. Obecnie mamy warunki, aby ten proces, jeśli nie zatrzymać, to przynajmniej znacznie przyhamować. Warunkiem jest jednak, aby Kraj ojczysty stawał się bardziej przyjazny i atrakcyjny dla wszystkich Polaków, niezależnie od ich obecnego miejsca zamieszkania w świecie.

W dyskusji ogólnej problematyka Polaków na Wschodzie ciągle wracała jako jedno z ważniejszych zagadnień do rozwiązania w zakresie zagadnień dotyczących Polonii i Polaków Zagranicą. Światowa Rada Badań nad Polonią została zobowiązana przez jej członków i uczestników konferencji do zajęcia się w większym aniżeli dotychczas stopniu badaniami naukowymi Polaków na Wschodzie.

Kończąc obrady Konferencji Prezes ŚRBnP serdecznie podziękował wszystkim za udział i pożegnał się z uczestnikami Konferencji, życząc dalszych owocnych prac na rzecz Polonii mieszkającej na wszystkich kontynentach świata.

Walter Wiesław Gołębiwski